

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Poliittinen osasto
POL-10 Mari Lankinen

LÄHETE
19.02.2013

HEL7898-2

EDUSKUNTA
Ulkoasiainvaliokunta

Viite UTP 6 /2013vp

Asia

SUOMEN OSALLISTUMINEN EUTM MALI -KOULUTUSOPERAATIOON

Valiokunnalle lähetetään oheisena sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 3 §:n 1 momentin mukaan selvitys koskien Suomen osallistumista EU:n sotilaalliseen koulutusoperaatioon Malissa.

Apulaisosastopäällikkö

Anu Laamanen

Liitteet

Muistio Suomen osallistumisesta EUTM Mali -operaatioon

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Poliittinen osasto

POL-10 Mari Lankinen

Asiasanat MALI, EDUSKUNNAN INFORMOINTI, KRIISINHALLINTA

Hoitaa POL-10

Hoitaa UE

Koordinoi

Tiedoksi ALI-01; ALI-02; ALI-20; ASA-20; AVS-KEO; AVS-POL; EKMI-00; EUR-02; EUR-20; KEMI-00;
OIK-20; POL-01; POL-02; POL-30; STU-00; UMI-00; VNEUS; VSI-00
ABA; ANK; BER; EUE; GEN; KOB; LON; MAD; NAE; PAR; VAR; WAS; YKE
EUAVS; PLM; TPK

Laatija jakanut

EU/Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka: Malin asevoimien koulutusoperaatio (EUTM Mali); Suomen osallistuminen

Mali ajautui kriisiin vuoden 2012 maaliskuussa, kun sotilasvallankaappaus syrjäytti presidentti Amadou Toumani Tourén vallasta. Tuaregikapinalliset ja ääri-islamistit käyttivät hyväkseen vallankaappauksesta seurannutta valtatyhjiötä ja valloittivat Pohjois-Malin. Alueellisen painostuksen jälkeen Maliin perustettiin elokuussa 2012 väliaikainen hallitus, jota johtaa presidentti Dioncounda Traore. Sotilasvallankaappauksen johtajat käyttävät kuitenkin edelleen merkittävää valtaa. Pohjois-Malissa viralliset valtiolliset hallintorakenteet eivät ole toiminnassa. Kriisi uhkaa luoda levottomuuksien ketjun koko pohjoisen Afrikan alueelle. Malin konflikti vaikuttaa yli 18 miljoonaan ihmiseen.

Tammikuun alussa radikaalit islamistit alkoivat nopeasti vallata lisää alueita Keski-Malista. Rintamalinjan edetessä ja Malin armeijan jouduttua altavastaaajaksi Ranska käynnisti 11.1.2013 oman operaationsa Malin armeijan taistelujen tueksi ja pääkaupunki Bamakon suojelemiseksi. Ranskan toiminta on saanut laajan tuen sekä alueella että kansainvälisesti mukaan lukien YK:n turvallisuusneuvosto. Ranskalaiset ja Malin joukot ovat saaneet hallintaansa Pohjois-Malin suuret kaupungit, mutta islamistit toimivat niitä ympäröiviltä alueilta käsin.

YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 20.12.2012 päätöslauselmallaan 2085 sotilaallisen operaation valmistelun Maliin (AFISMA, African-led International Support Mission to Mali) Länsi-Afrikan talousyhteisö ECOWASin esityksen pohjalta. Operaation päätavoitteena on auttaa Malin hallituksen sotilaita valtaamaan takaisin ja pitämään hallussaan ääri-islamilaisten taistelijoiden käsiin joutuneet alueet maan pohjoisosassa. EU antaa tukea AFISMALLE Afrikan rauhanrahaston kautta. EU on myös perustanut clearing house -mekanismin jäsenmaiden ECOWASille ja sen AFISMA-operaatiolle antaman kahdenvälisen logistisen ym. tuen koordinoimiseksi. Viime aikoina on keskusteltu AFISMAN muuttamisesta YK-johtoiseksi operaatioksi.

Sahelin alueen kolme suurinta humanitaarista ongelmaa ovat akuutti ruokakriisi, krooninen nälänhätä sekä Malin sisäinen ja rajat ylittävä pakolaisuus. Malin kriisi on erittäin vakava ja uhkaa pahentua entisestään. Epävakaus muodostaa uhkan koko alueelle, ja voi heijastua myös Euroopan turvallisuustresseihin. Ääriliikkeiden ja terroristien koulutus- ja tukikohta Sahelin alueella uhkasi myös EU:n strategisia intressejä, ml. energiahuolto sekä ihmis- ja huumekaupan torjunta.

Malin hallitus on pyytänyt EU:n tukea. Myös YK:n turvallisuusneuvoston 12.10.2012 hyväksymässä päätöslauselmassa 2071 (2012) vedotaan alueellisiin ja kansainvälisiin kumppaneihin, ml. Euroopan unioni, jotta nämä avustaisivat Malin asevoimien suorituskyvyn parantamisessa. EU:n Sahelin aluetta koskevan turvallisuus- ja kehitysstrategian mukaisesti unionin strateginen tavoite alueella on vakauden edistäminen, sekä turvattomuuden, alikehityksen ja konfliktien perimmäisten syiden kitkeminen hyödyntämällä kaikkia sopivia EU:n instrumentteja niin paikallisella, kansallisella kuin alueellisellakin tasolla.

EUTM (European Union Training Mission) Mali on keskeinen osa tätä EU:n pyrkimystä palauttaa valtion laillinen valta koko Malin alueelle ja saavuttaa ratkaisu nykyisessä kriisissä. EUTM Mali -koulutusoperaatiota on valmisteltu jo useita kuukausia, ja tilanteen kärjistyminen tammikuun alussa nopeutti valmisteluaiкатаulua. Päätös operaation perustamisesta tehtiin nopeutetussa aikataulussa ylimääräisessä ulkoasiainneuvostossa 17.1.2013, ja päätös käynnistämisestä tehtiin 18.2.2013.

EUTM Mali ei ole operatiivinen kriisinhallintaoperaatio, vaan sen tehtävänä on kouluttaa ja neuvoa Malin asevoimia. Tavoitteena on tukea niiden toimintakyvyn palauttamista siten, että ne voisivat toimia Malin alueellisen koskemattomuuden palauttamiseksi ja terroristiryhmien aiheuttaman uhan vähentämiseksi. Operaation toimeenpanossa korostetaan lähestymistavan kokonaisvaltaisuutta. Lisäksi turvallisuuskysymyksissä operaatiota tukevat Malin hallituksen joukot.

Operaation johtovaltiona toimii Ranska, ja kestoksi on suunniteltu 15 kuukautta. Operaation vahvuus on vajaat 500 sotilasta. Koulutustuen kohderyhmä on Malin maavoimien joukot. Tämän jälkeen Malin asevoimien on määrä pystyä ottamaan vastuulleen operaation tehtävät. Operaatiota varten ei aktivoida EU:n käytettävissä olevia strategisia esikuntia, vaan sitä varten perustetaan missioesikunta (MHQ) Bamakoon. Koulutus järjestetään Bamakosta noin 50 kilometrin päässä sijaitsevassa Koulikorossa.

Jäsenmaista Bulgaria, Espanja, Iso-Britannia, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Suomi, Tšekki, Unkari ja Viro ovat tarjonneet henkilöstöään operaatioon.

Rikollisuuden uhka on kasvussa maan yleisen epävakauden ja heikentyneen taloustilanteen takia. Kaupunkien ulkopuolella uhkana ovat myös maantierosvot. Kapinalliset saattavat valmistella aseellista toimintaa kaikkia kansainvälisiä sotilaallisia toimijoita vastaan. Terrori-iskujen mahdollisuus on myös olemassa. Lisäksi uhkan muodostavat terveydelliset ja liikenteen aiheuttamat riskit.

Suomen osallistuminen EUTM Mali -operaatioon

Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta linjasi 15.2.2013, että Suomi osallistuu EUTM Mali –koulutusoperaatioon enintään 12 sotilaalla. Osallistumisen taso täsmentyy myöhemmin. Alustava kustannusarvio 10 sotilaan osallistumiselle koko 15 kuukauden ajan on noin 1,5 miljoonaa euroa (UM 1,1 ja PLM 0,4 miljoonaa euroa). Osallistumisen kustannukset voidaan kattaa sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista.